

Αυτός που εκπονεύει το σχέδιο με σεβασμό στα υλικά¹

γράφει ο ΚΙΜΩΝ ΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ*

Θα διασχίσουμε το ναρκοπέδιο της βαρβαρότητας ζωσμένοι με τα πυρομαχικά της ποίησης. Απέναντι δεν έχει βαρβαρότητα. Όμως για καλό και για κακό μιν ξαρματώνετε.

Αν ο προορισμός του ανθρώπου είναι η υπερήφανη δικαίωση της ύπαρξής του, μόνον ο ποιητής μπορεί στην εντέλεια και όμι αποσπασματικά να την ενσαρκώσει.

Κάθε ζωτική ψευδαίσθηση προς άγναν ζωής-χαμοζωής πρέπει ο ποιητής να την περιφρονήσει. Θα πρέπει να αποκαλύψει την υστεροβουλία της λήθης με την εγρήγορση της τέχνης του, που είναι η μνήμη στο μεγαλείο της. Γιατί ο ποιητής πρέπει να αληθεύει διαρκώς. Δυστυχώς ή ευτυχώς, ή μάλλον, χωρίς ευτυχώς και δυστυχώς.

Δεν υπάρχει άλλος δρόμος για να εισχωρήσει αυτούσιος και ουσιαστικός στον πυρήνα του πράγματος, που είναι και ο ειδοποιός λόγος της ύπαρξής του: η ύπαρξη χωρίς τη φορεμένη κοκεταρία της. Η άδουσα ύπαρξη που καταργεί τη μεμψιμοιρία του χαμένου και αποκλείει τους ουδισμούς.

Ο σχεδιαστής άλλωστε ποτέ δεν νικά προσώρα και τον κουράζουν οι κομποσμοί για τις μικρές νίκες. Επιδιώκει το ιστορικό «νενικίκαμεν». Και γνωρίζει ότι αυτό μπορεί να το τραγουδήσει μόνο

μια πολυάριθμη και ασκημένη χορωδία, σαν αντήχηση και παρασύνθημα του σχεδίου του.

Ο ποιητής έχει δημιουργήσει τον δικό του κόσμο –όχι την κοσμάρα του– και μας καλεί να τον κατοικήσουμε χωρίς καμία επιβάρυνση. Του αρκεί ότι οι πατημασιές μας στους δρόμους που έχει χαράξει, ελαφρές ή άγαρμπες, ακολουθούν το επεξεργασμένο πόνημά του.

Ο ποιητής δεν θα επιτρέψει στο προσωπικό του δράμα να σκιάσει έως αφανισμού το ταλέντο του γιατί το ταλέντο του διαθέτει όλη τη σκευή και τα καύσιμα του προορισμού του. Και ο προορισμός του είναι να χτίσει με πεπερασμένα και φύρδην μίγδην υλικά το γεφύρι προς την όχθη απέναντι χωρίς να πετάξει τίποτα.

Ο ποιητής ποτέ δεν πλανάται πλάνην οικτράν και συγγνωστήν. Είναι έξω από τη λογική της μοιρολατρίας και της όποιας λατρείας. *Ο ποιητής δεν είναι ο προσωρινός των πραγμάτων, είναι η ώρα των πραγμάτων.*

Έχει τη γνώση και την εποπτεία της βρομιάς του κόσμου, αλλά και της δικής του βρομιάς. Εποπτεύει τον κόσμο για να τον συγκινήσει ώστε να τον υποχρεώσει να αλλάξει. Τα ίχνη του χάνονται και βρίσκονται μόνο σε κάποιες στιγμές που

1. Για τον Σεργκέι Γιεσένιν (Sergey Esenin) που έγραψε: «Ποτέ μου εγώ δεν πυροβόλησα κάποιους δυστυχισμένους στα σκοτεινά» και για όλου του κόσμου τους Γιεσένιν.

ο κόσμος επαρκεί, δηλαδή είναι έτοιμος και διατεθειμένος, για λόγους άσχετους με την αταλάντευτη διαδρομή του ποιητή, να εκφραστεί από το λόγο του.

Ο ποιητής γνωρίζει έσωθεν ότι κατένενα απορρυπαντικό λέξεων δεν μπορεί να καταπολεμήσει τη βρομιά. Επιμένει όμως να βάζει τη μπουγάδα και να την απλώνει στον ήλιο. Πλένει έτσι ...επειδή μόνον αυτό ξέρει να κάνει. Ας πούμε ότι διακατέχεται από μία υστερική ανιδιοτέλεια.

Η ποίηση, αν επιμένει να είναι ποίηση, παράγεται στο έδαφος μιας βεβαιότητας που καλλιεργείται με ερωτηματικά και αυτό συμβαίνει επειδή η βεβαιότητα χωρίς να υγρανθεί από τα ερωτηματικά παραμένει έδαφος άγονο και πετρώδες.

Ο ποιητής δεν καγχάζει όταν γελάει και δεν κλαψουρίζει όταν κλαίει. Κλαίει για λόγους πολύ πρακτικούς. Τα δάκρυά του συντελούν στον εκβραχισμό του εδάφους, ώστε να μπορεί να το καλλιεργήσει αποτελεσματικά.

Ο ποιητής δεν διδάσκει και δεν παρηγορεί. Ομορφαίνει. Δεν είναι ο άρχων του λόγου, είναι ο αένας χωροθέτης του ελαύνοντος κόσμου μας. Μαστορεύει με πυρετώδη νηφαλιότητα τη μοίρα ολόκληρης της ανθρωπότητας, χωρίς να έχει μάλιστα την οποιαδήποτε δυνατότητα αποφυγής του έργου του. Κάνει τη μοίρα της ανθρωπότητας όχι μόνο να φαίνεται αλλά και να είναι όμορφη.

Ο ποιητής ευνοεί και όταν δεν ευνοείται. Γι' αυτό και δεν συντρίβεται από το άγχος να αποκαταστήσει ένα κλίμα ευμενούς οικειότητας των αναγνωστών με το έργο του. Μια τέτοια οικειότητα είναι υποχρεωτικά ψευδής στα χρόνια της ξηρασίας και για να επιτευχθεί θα πρέπει ο ποιητής να ενδώσει στη δημαγωγία και τη θεραπευαίνιδα της, τη ρητορική. Κάποιες ευτυχείς συναντήσεις του έργου του με κάποιο ευρύ ακροατήριο μπορούν να υπάρξουν, αλλά αυτές δεν προετοιμάζονται εργαστηριακά.

Ο ποιητής δεν εφευρίσκει νοστιμιές. Ο ποιητής ευρίσκει χωρίς να κραυγάζει «εύρηκα». Δεν «διανθίζει» το κυρίως θέμα. Θέτει το θέμα.

Ο κόσμος γίνεται αποκρουστικός όταν φαίνεται αρραγής. Ο ποιητής ναρκοθετεί με τη διευρυμένη συνείδησή του τα ύφαλα του κόσμου. Σ' αυτό το έργο του πρέπει να έχει υπόψη του ότι το αποτέλεσμα δεν πρέπει να είναι ποτέ χαοτικό. Επιφέρει τους ζωογόνους τριγμούς, ανοίγει τις πόρτες και τα παράθυρα του νοτισμένου κόσμου, εγκαθίσταται σ' αυτό που φαντάζει, χωρίς την παρουσία του, μωσαϊκό. Επιδιώκει έτσι να χαλιναγωγήσει το φόβο των ανθρώπων πριν αυτός γίνει τρόμος και να επιτύχει τη μεστή χαρά και τη μεστή λύπη των οδοιπόρων της ανάβασης σε μια νέα ενότητα του κόσμου, που προϋποθέτει τη διευρυμένη συνείδησή τους. Για να το πω αλλιώς: ο κόσμος διαθλάται αναγκαστικά στο έργο του ποιητή για να μη χρεοκοπήσει. Το αντικείμενο-κόσμος αποκτά συνείδηση του κινδύνου που διατρέχει διαρκώς και καταφεύγει στο υποκείμενο-ποιητής, ο οποίος απεύδει να ανταποκριθεί γιατί αυτή ακριβώς η συνάντηση είναι και ο προορισμός του. Φυσικά, αυτή η συνάντηση δεν αιφνιδιάζει τον ποιητή, που όμως είναι υποχρεωμένος να σκηνοθετήσει τον αιφνιδιασμό του, να παραστήσει τον αιφνιδιασμένο.

Αυτή η σκηνοθεσία του αιφνιδιασμένου από τον κόσμο ποιητή και η υποκριτική επάρκειά του στη δική του σκηνοθεσία είναι η ποίηση. Μόνο μέσα απ' αυτή την τεχνεργασία το είναι και το φαίνεται του κόσμου συμπύκνουν αρμονικά. Η ποίηση δηλαδή είναι το σημείο όπου επανασυντίθενται τα πράγματα με τέτοιο τρόπο ώστε τα υποστυλώματα που χρειάστηκαν για την ποιητικά αναγκαία σύνθεσή τους να γίνονται περιττά.

Η ποίηση δεν είναι ένα παιχνίδι με τις λέξεις στο οποίο επιδίδεται ο ναρκισσευόμενος ποιητής ούτε ένα παιχνίδι των ίδιων των λέξεων στο στίβο του ποιήματος, όπου εκεί οι λέξεις, αφημένες από τον ποιητή και αυτονομημένες από τις προθέσεις του, διεκδικούν κάποιο έπαθλο πρωτοτυπίας. Ποιητής δεν είναι αυτός που παίζει στα δάχτυλά του τις λέξεις, ακόμα και αν τον ευνοεί το γεγονός ότι γεννήθηκε εξαδάχτυλος. Δεν υποκύπτει και δεν παραδίδεται ποτέ

στη βιρτουοζιτέ του παρά μόνο αν αυτή πειθαρχεί ακαριαία στις ψυχής του τον τάραχο. Και αυτός ο τάραχος δεν δημιουργεί ταραχή εν κρανίω, αλλά κάνει στιλπνή τη νηφαλιότητά του.

Η πρωτοτυπία και το μεγαλείο ενός ποιήματος είναι σε πλήρη αντιστοιχία με την πρώτη και ύστερη *σκέψη* του ποιητή, δηλαδή με τη σύλληψη και την πραγμάτωσή της. Οι λέξεις ακόμα και όταν φαίνονται ασύδωτες, υπηρετούν το ποιητικό σχέδιο και είναι απολύτως ετερόφωτες. Αντλούν από το φως της σκέψης για να την αποδώσουν φαινότερη.

Οι λέξεις δεν είναι παραισθησιογόνα εντυπώσεων, αλλά πειθαρχημένοι εθελοντές της ομορφιάς με συγκεκριμένες εντολές εκτέλεσης του ποιητικού σχεδίου. Ο ποιητής κρίνει ότι οι συγκεκριμένες λέξεις με τη συγκεκριμένη διάταξη είναι οι πιο αποτελεσματικές στην υλοποίηση της ιδέας του. Στο βαθμό που η ιδέα υλοποιείται οι λέξεις γίνονται όμορφες και ασχημαίνουν όταν το σχέδιο σκαλώνει και δεν πραγματώνεται η σκέψη του ποιητή.

Η σκέψη του ποιητή είναι δίκαιη σκέψη. *Δεν είναι θεϊκή σκέψη, αλλά η ελέω ανθρώπου και για τον άνθρωπο δίκαιη*

σκέψη. Αντί να υποταχθεί στη βεβαιότητα ενός σχεδίου, που υλοποίησε κάποιος θεός ή μερίμνησε γι' αυτό η ίδια η ύλη, ο ποιητής συγκροτεί τον κόσμο χωρίς να βρομίζει τα χέρια του στη λασπουριά της μικρής επιθυμίας και της παυσίλυπης παρηγοριάς. Εξάλλου, ο ποιητής δεν γιτεύει, αλλά εννοεί και ο αναγνώστης του δεν λυτρώνεται παρά μόνο αν κι αυτός εννοήσει. Χωρίς αυτόν τα κανόνια του *Αβρόρα* κάποτε στομώνουν και το πλοιάριο *Γκράνμα* θα πέσει σε ξέρα.

Ο ποιητής ορίζεται από την περιέργειά του. Και γι' αυτό παραμένει υποχρεωτικά ένα παιδί. Παίζει σαν όλα τα άλλα παιδιά, αλλά αυτός, αντίθετα με τα άλλα, δεν επιδιώκει να εκβιάσει τη νίκη του. Γνωρίζει εξ ιδιοσυστασίας ότι ο παίζων χάνει – μήπως κι αυτός που δεν έπαιξε κέρδισε τίποτα; Αυτό δεν τον εμποδίζει καθόλου να γεύεται τη χαρά του παιχνιδιού θέτοντας τους κανόνες του χωρίς ποτέ να στοιχηματίζει για την έκβασή του. Εδώ, η ευγένεια των προθέσεων καταργεί τη ματαιοδοξία. Γι' αυτό και το ηρώο του ποιητή θα αποτελεί πάντοτε την ύβρη του έργου του. **T**